

КУОТАЛАНЫ КЫАЙЫЛААХТАРА

Балаган аймын 3 куну-нэвэи туруугуан сүөһү аймыгы бэлэмнээһингэ эвенотар уонна отделениелар социалистической куоталаһыларын түмүгэ таһаарылыһа.

АММА ЭНЭР

Дмитрий Михайлович Ноев салайар иллим механизациялаах эвенота (Болугур) 400 тонна оту бэлэмнээхтээһин ону-гар 622 тоннаны соботуопкалаан, соруудаһын 155,5 бырыһыан толорон ыһайылааһынан буолла.

Аммада киирэн оттообут **Петр Константинович Попов** механизированная эвенота («Бахсы» совхоз) 400 тонна онугуар 502 тоннаны оттоон, быһаанын 125,5 бырыһыан толорон иккис миэстэниэ.

ТААТТА ЭНЭР

«Мугудай» совхоз дуга-мелноративнай этэрэтин **Филипп Лунич Дьяконов** салайааччылаах 6 иһилдээх механизированная эвенота 500 тонна онугуар 570 тонна оту соботуопкалаан, быһаанын 114 бырыһыан толордо уонна бастакы миэстэни кэлла.

Эрилик Эристин аатынан «Бахсы» Хадардаары отделениеһын **Николай**

Иванович Ноев механизированная эвенота быһаанын 30 тоннаан аһарып, сезоннаады соруудаһын 108,5 бырыһыан толорон иккис миэстэ буолла.

Эрилик Эристин аатынан совхоз **Чапылдаады** арендаһа предприятиеһыттан **Константин Константинович Адамов** 6 иһилдээх толору механизациялаах эвенота 450 тонна онугуар 480 тоннаны соботуопкалаан, быһаанын 106,6 бырыһыан толорон үһүс миэстэ табыста.

Механизированная арендаһа эвенотар куоталаһыларын «Чурапчы» совхоз Арындаахтээһи отделениеһыттан **Николай Романович Баранков** таах сезоннаады соруудаһын 120 бырыһыан толорон ыһайылааһынан буолдулар.

Иккинн сыйлаһарынан 112,5 бырыһыан толорбут «Чурапчы» совхоз **Сыланнаады** отделениеһыттан **Борис Алексеевич Трофимов** салайар эвенота былла.

Көлөһүн эвенотарын куоталаһыларын 250 тонна быһааннаады 265 тоннаан толорон Эрилик Эристин аатынан совхоз

Хадардаады отделениеһыттан **Петр Николаевич Дьяковский** эвенота кыһайылааһынан табыста.

Иккинн «Бахсы» совхоз Чапылдаады отделениеһыттан **Ироколий Трофимович Ефимов** салайар эвенота мала.

Үһүс «Мугудай» совхоз Толоонноору отделениеһыттан **Семен Петрович Максимов** эвенота табыста.

Иккинн оттуур эвенотардан хас биридин иһилтигэр тиксарынан 15-тин тонна оттоммут **Орджоникидзевская** оройуонга оттообут «Мугудай» совхоз **Мардаайыттар** отделениеһыттан **Владимир Михайлович Лаврентьев** таах кыһайылааһынан буолдулар.

Иккис миэстэни ахсын 12,7 тонна оттоох **Субурускай** аатынан совхоз **Хатылытаады** отделениеһыттан **Константин Васильевич Чичигаров** эвенота табыста.

Үлэ уонна сынналар даадырдыттан 150 тонна онугуар 320 тоннаны оттообут **Болугуртан Дмитрий Михайлович Сидоров** начальнистаах даадыр ыһайылааһынан буолла.

Пенсионердар иһинэн үлэһит эвенотарын куоталаһыларын «Бахсы» совхоз Толоонноору отделениеһыттан **Николай Николаевич Местников** эвенота бастаата, иккинн **Субурускай** аатынан совхоз **Хатылытаады** отделениеһыттан **Иван Егорович Дорогунов** эвенота былла.

Совхозтар отделениеһарын куоталаһыларын 3338 тонна оттоммут **Болугурдар** кыһайылааһынан буолдулар, иккис миэстэ табыстаар табыстылар.

Сир, уу, ойуур — биһиги оройуонмут тирэх байыра инниниктар. Олору төһө көдүүтээхтик туһанарбытынан, харьтыһырбытынан, албатын, чаһирэтин инөрбиттэтин иннини олохтут байыччы тутулукутаах.

Уу — олох төрдө, ыраас ууллаах, толору быччальыт урахтар, күөллөр баар буоллаахтарына, сыйынн илгээх ардах көһүрөн аастарына, алаастар, ойуурдар, хедуһалар, баһыналар чалһыа түһэллэр, сүргү көтөүдүлөр, санаа саргыларанар. Күөл-эрбит көмүс хатырыктаахтарынан дабыллы күндүлээхтэринэ, Дылы туоруур астана-үөллээ түһөбүт.

Оттон биһиги, икки атах, киһилэри төһө харьтыһыбыт, көрбүтү-харайабытыт?

Ураһтарга, күөлүргэ бөһүлүктөр, фермалар кирдээх уулар сукулдэ күтүлүлэр, сиртэр үлэлэр ыһаалыбыттар Бысактык илгээх, оройуон киһини дьон олоһор иккис уонна бастакы көрүгүлэри помуойалара, гуалеттара ураһтан аһара чүстастар уонна кэмтиттэри хаачыстыбалаахтык ыраастамматтар. Ол уу-хаар ханна баран иһиэхтэ-сүтүөхтэ? Быһан турар, күн ахсын уугууан туһанар оҕолорбут сөтүлүүр баар-суох ураһиттар. Ураһ ыһагыта бүтүттүгү бөксөх, араас мас, тимир, Итинн ыраастыыр туһунан санаан да көрбөһүт.

Балыктаах күөллөр сый ахсын үстүтэ-түөртүтэ тарамдаллар, оһон элбэх күөл балыга эстэр турууна киирлэ. Оройуонна регистрациялаахтык 33 муһа баар, ол иһинтэн төрүттэлэрэ — 16, совхозтарга — 17. Балыгы бу-

УУ, ОЙУУР, СИР

таһаарыга элбэх муһа туһанылар курдук эрэһэр, соботуопкалаан, уопсай атыга таһаары аһыйах.

Ойууру туһаны проблемата оройуонга эмис сытыһык туар. Туһанылаабын сиртэр ойуур дьон оройуонга суох буолла, деловой мас улам арбатан уонна бүтэн иһэр. Оройуон сыйга 125 — 145 тыһ. кубометр маһы туһанарыттан тутуу маһа 45 эрө бырыһыаны ыһар. Аһына барыта буруо буолан халлааныга көтөр. Совхозтарга 147, оройуон киһинигэр 38 котельнайдар бааллар. Саймай кыра куорманна ылаахха, итилер сыйга 65 тыһ. кубометр маһы уһаараллар. Аһы биер иһиттэһи кыһайытынан оройуонга тутуу маһа бэтэрэ чаччы буолла.

Котельнайдар иһиттэһин, ыаллар таас тодуулаан оттууга көһөрүү үлэһи аһара бастаһык ыһытылар. Тыа сыйлаһы туһунан 1976 сыллаахха оҕоһуллубут докумуонунан салайтар олоһобут. Оттон ол үгүс сыйлаһардаах — сыйлаһара сыйлаар саппаас элбэх.

Оройуон туһанылар сирин уопсай көл 132779 гектар. Ол иһинтэн 44054 гектара холуһа, 9554 гектара баһына, 78800 гектара мөһүрөһүгэ туһанылылар. Инвентаризация түмүгүнэн холуһа сирэ 1920 гектарынан, баһына 970, мөһүрөһү сирэ 582 гектарынан кыраабыта биллибитэ. Ол көһөр бэрэһылдыгыт сиргэ кубулуйдулар. Элбэх сир производство тобохтору-

нүн ирттийдэ. Мас нэр-дэр бары төрүттөлөр Деллаларын сиргэ ыраас-таастарын түмүгэр 180 гектар сир араас мутуктарынан, мас төбөтүнэн туолла. Элбэх сир улахан аһала суох суолларга кубулуйда. Сирн халһаһы-тыбанайа суох туһаны сүүрбэттан таһа түбэлтэ регистрацияланна.

Дьэ ити курдук, хайа да диэки хайыс — сирбин-уоплутун алдытаһы кээһитин, ирттигин баһы баһынан туттуу дэһэй. Итиннэ өссө кураһах сиртэр уһаайбалары эбэн-көһөн, Сиртэн аһаан-таһан, ойууртан дьылһан-уоттан оһорор дьон төһө үчүгүйдик халһаһыныыр эһиһиттэ?

Бөһөнн бөһө салаһы-ныһыттар, үбүлэһиттэргэ киириһэ айылга баһы-дуолун сатаан туһаммат, халһаһан иһэрн сатаа-бат буоллаһытына, үй-гуну дэлэтэр, бөһөһитин хааччылар көһөһүгэ суох буолла түһэр. Ол туһунан «Бөһөнн хааччыныга киирин — биримэ» көрдө-бүлэ» рубрика аһынан халһаһа суруйбут элбэх автордар да биһиргэти-лэр: сир биһэр бөһөһити көдүүтээхтик туһаныах-ха.

Ааспыт саас биһиги оройуонмуттар Яковия Хонкайдо арыһыттан кэ-лэ сыйдыһыт хотун Юки-ко-сан Томнода биһир квадратнай метр сир сыйнага 8 мөл. нөн буолбутун туһунан кэлсээн сөһөрбүтэ. Онук бөһөһө-майгы биһиги дьон да кэллэ суоҕа дуо? Төһө эрдэттэн дьаһаммалыһыт?

М. СИДОРОВА.

Ааһааччы санаатын этэр

СҮӨҮ — КИҢИ ОЛОБУН ИЛГЭТЭ

Сүөһү — киһи доһоро, олоһун илгэтэ. Сүөһү баар буолан быһыры-бы-дыртыттан билиһинээһингэ дьэри сир-дойду ыраас-таһар, сийгиллэр, отто-дор, оһоһулар. Сүөһү баар буолан сир-дойду ин-нөрүнэн сыманэр иһэр-кэйэр.

Өбүгэ саһаттан киһи сүө-һүнү кытта көпсөтөрү-иксэ-тэр, чэһэй күөх отулан аһатар-сиртэр, сууһар-сө-төр, ыраас, иһиэхэ дыһа-ллар-уоттуур. Онук эрэ сыйлаһыга сүөһү илгэтэ-айы-уолу, эмис эти би-эрэр.

Ону баара, сиртэр эрэ дин-диһи, сүөһү барах-саны утүрүм-хатырым ту-табыт, араас оһыттары оһорбута буолан муг-нуубут. Холоһур, олоһо буоабут түбэлтэлэри ад-тан аһарым.

Алта уонус сыйлар са-даланыларынгар, иһөһө-тэр бөдөһүгүлэрин са-бана, очтооһу Ленин аатынан колхоз салалтата субан сүөһүнү баһыһыга суох хотонго хаһан иһ-тэргэ быһаарыммыта. Бу сүөһүлэри Одьулун учаһатын Чаран дьон ферматыгар иһуоһун ыраастаабыкка, таллаһ-талдэ-талгэ поһуоһна-рын үрдүтөр баһыһы сыман иһетяһыттары. Тү-мүгөр, сүөһү байы-бөһөһүн тэһиһитэ, кээһитэ, дьү-дэһиһигэ таһыһыта. Ик-ки хотон поһуоһунан ту-лан, туһаттан таһыһыт-тары, сүөһүнү маһыһы-нитин биһирэбили ыһа-тэһэ.

Оттон бөдөһүгүт Эрилик Эристин ааты-нан колхоз салалтата са-

тиһын-аһыһыны ыһларга гоударетөөһө туттармал-лар сүөһүнү от отууга туруоран, уотан баран туттарар суолу иһлэ ха-бан, алта учаһаһынан 800 ыһах сүөһүнү ураһа отууга төмөрост тыһыһы-га туруорбута. Уотуох-тааһар сүөһүтэриһтэрэ, оһуу-дьүдэһин таһыһы-та. Мантан барыһы ыһа-лаһтарга. Ити «оһыт» эмис сирдэһиһитэ.

Оттон Эрилик Эри-стин аатынан колхозка 400 ыһах ыһах турар механизированнай хотон-ку тутуута эрө кыһа-рын көһүтэ. Бу хотонор тутуулары Урэх Күөрөһө, Телой Диритэр, Вахсы Лаһийэһигэр садаламмы-та. Вахсылар эрдэ бүт-төн, барытын сиртэр урут киирэр буолбутта-ра. Дьэ манна үгүс көһө-күөрүнэн аһы ыһахтар муостара быһыллар буол-та, баһарга таһыһаһах буоллун, кэйсн таһыһа-тын дьон. Эр-оттор буол-батаһа, ыһахтар муоста-ра быһыллан, бары со-муорускай буолан хаһа-быһтарга. Ыһахтар айы-лаһтан бэриллибит муос-тарын быһтараннар ула-ханнак эмисдэһиттэрэ, туттарэ тардыһыта, аһы төбөлөрө төһөн, муоста-рын төрдүн баһаһах маарылаһан баһарга күһэлдиһиттэрэ. Сүөһү айылдаһан, айылдыһыт сирин-болотун, көһөр дьүһүнүн уһарыта аһа-һыһы куһаһаны араларын ити «оһыт» ырыһытти данлаһаһыта.

Оһон ити үһөһ аһы-лаһыт сүөһүгэ «оһыттар»

оччолорго үчүгэй түмүгү биһиргэтэхтэрэ. Онук буолуохтааһа. Иһиһитан сүөһүнү эксперимент дьы-дин моһуоһтааһанна-моу-мурдубанна, киһиэхэ дьыһнаһ көрөһү-көһү-көһү, иһиһи сыйлаһынаада.

Аһы сүөһү аһыһытын туһунан аһыйах тыл, Ыһах сүөһүгэ, бары би-лэрбит курдук, сүөһүннэ-һэх дорөһөһ от ас сий-тиллэр. Манна сүөһүнү туһалаан сиртэр сирвэ-дойдуһун, алаһыһы, үр-зэтин дьыһыл сыйтаах ото уотар-тотторор. Мин бы-һааччы аһах тустааһын, көһөн сыйларга элбэх сыйлаах оту ыһыһан үлүһүйэн, сүөһүнү аһы-һарбат буолубут. Бу от аһаһыһыбатынан уонна сүөһүннүн бөһө хөдү-катыһтан ыһыллар от-тоһор буолан көһөх. Манн төһөнн билиһити отчуттар оттоһун техно-логиятын тутуһат буол-лаһнар, от сурда һаһа көһөх, муох, дьыһыл сыйтаах оту аһы көһөт буолан иһэһин. Билэти өбүгэлэрбит иһах сүөһү-гэ сиртэр отторун араһа үгүс буолары. Холоһур, төрүүр ыһахха туһа от, ыһаһы көһө сакха аһал от, кыһыһыгэ эһирдэх, һаһаһын от. Итиһиһи аһаан хаһаһаһара. От-тон билиһин өбүгэ үһөһ умнулуһна, оту аһар һа-рыһыттан сиртн буол-ла. Итиннэ сиртн кө-дүүһө кыра. Билиһин оту ороскуоттаһыһыһа фураһир буолбаһа, спе-циалһет чуоһаан зоотех-ник, баһаарар ороһу-һыһара һаада. Киһи эти-

тэ соһуон буоһарын сий-һиһэхэ.

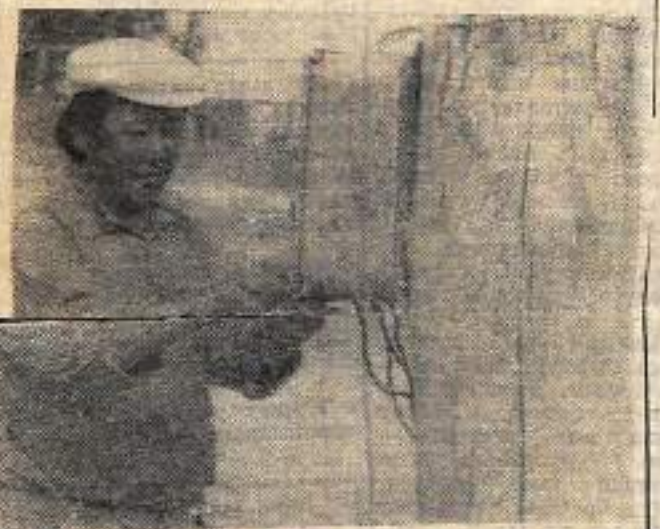
Республика үрдүнэн уонунан тыһыһыһа гек-тар баһыһнара туораһах култура ыһыллар. Оһон хомуһлар көһөһө-ту-рах сүөһү аһыһыһар ба-рар, биһир да бырыһыһы киһи аһыһыһар туһаны-лаһыт. Өссө ону таһынан сүөһүгэ төһөлөөх киһи-би сиртэрбитин аһан сий-лэһин. Уотурбаны сий-тэрбит муһура суох. Ол иһин билиһин сирт сүө-һүбүт от һаһа сымсах, сыйта үрүг, соһон, Хо-һуу отуһан эргичи аһы-лыһтаһымт эрэ сүөһү этэ минһыһгэс, сыйта араһа сыйты. Иһиһитин сүөһү радиовун үкэ айылда ото буоһарын сийһар һаада.

Иһтэр сүөһүгэ киһи сыйһана баһаарар суол-талаах дьн саныһыһа. Дьэ сүөһүгэ — киһи до-һоро, олоһун илгэтэ дьэ өссө биһиргэтэн этэһин. Ол иһин, хайдах доһорго сыйһанаһар курдук, иһ-тинник, таһаһа-эмэри-һэн, тарбаһан, көһөһит, азат биһэрн ааттаһан сый-һаныһаһаһа. Кыһы-һар, мөһөр-этэр киһини сүөһү соһулаһбат, ону би-лэр. Мин колхозка уһун-нук үлэһэммин, хас биһирдин манһыһыһыт иһаһа сыйһаныһн билэр этим. Сүөһүгэ дьыһы-таах, һаһыһа көһөһ-көһөһөт һаһыһыһыт оһуу үгүтү ыһабат, өһөһөһөт һата туһан, сорох ыһах үгүтүн биһирбэт.

Оһон дьэ сүөһүтүгэр улахан суоһатаны биһэр, сир-сир аһы сыйһаны тоһу уларыһан өлгөм үү-тү, дэлэһэй эмис эти дой-дум дьэһө дэллэһаһтарэ дьэ эрнэһит.

В. ЛЫТКИН, сэрни, үлэ ветерана.

Үчүгэй сонуннар

Владимирга бу күнүгэр түбүтээхтэр. Кы-тыһа киһирин ханна даһын элбэх сүөһүлэһи уонна төрөһиһи эрэйэр. Саһа тутуһан үлэһэ киһирэ объектарга, электрическэй сийһиһири таһан оһорүү, эрэйлэри саһардан биһирн бары-та электромонтер иһэртэһигэр тиксэр эһиһэттээх үлэ буолар. «Агропромэнерго» Мындаһаһы-тааһы учаһаһыһа электромонтера Владимир Ноев ити этиһлэр үлэһэри аһыһы сыйһы ха-чыһыһаһаһык толорон кэлла.

Сийһөһө: Владимир Ноев.

Т. Кардашевский фотота.

БИҢИГИ КӨМӨБҮТ БУОЛЛУН

Оройуоннаады киһи балыһа амбулатория-та умайыһыһар орой-уон олоһтоһотторо, үлэ коллективтара харчы-һан немөһөлөһлөрүн биһиги биһирин аһа-быт уонна, төһө да үлэһэһөт, кыра кө-һөһөһөт ленсиһаһах буоһларбыт, бөһөһөт көмөһүтүн өһөрүөһү-түн баһарабыт.

Ити сыйлаһан биһиги, Мурун Тыһыһыһатаа-һы 46 №-дээх быһаар-дыһар уоһурук 28 ныр-дыһаһа, үй хомуһан 140 солһуобайы сөк-ка иһлэрдиһит. Ити һаһаһа, төһө да сэм-һан иһин, биһиги бай-

бит эмчиттэрбитигэр киһилэргэ үөһөһөһөт ыһаһан баһаһыһыһа немөһөлөһүөһүтүн ис сүрэхһиттэн баһарар, быт тоһуһунан буол-лун. Биһиги көмөһү-түнэн аһыһаһыһыһыт өһөрүөһөһөһө, инс-тру-менттар, препараттар бөһөһөт эмчтэрбитн, гэр туһалаах буоһу-һун өһдүүбүт. Оройуон аһын кырдьаһастарын эмис балыһаһа көмө-һөһөрүтүгэр ыһыһа-быт.

Мурун Тыһыһыһа кырдьаһастарын аһта-рыһтан М. ПЕРМЯ-КОВА.

ЭККЭ АНААН

Оройуон киһини оло-һотторутар иһан Эри-лик Эристин аатынан совхоз Хадардаады от-делениеһын сыйһыһыт-тара М. М. Соһорова салалтаһыһан Кууһума Эбэттигэр балаһан айы-н 6 күнүгэр аһыһар үө-

рүн араһан хаһыһыта-ра. Оһортон талаһ эһкк-анһан 9 улаһан сыйһы-һы бөһөһө оройуон-наады сүөһүнү өһөрөр нууһна эһтоһаһыһанан тиһиһн иһлэрдиһэр. «СО» көрр.

КӨЙГӨТҮТҮЛЛҮӨХТЭЭХ ҮНҮБҮТ...

Балаан ийн 1 куна, сууца. Нэвчилэнээн олох далах...

онон тубанан парникахер-бит халаагьыстангай та-баардари атымлыр мада-һынга «су» гьанан хаалга...

тан нөрдүбүт давань, парникахер эпитин нэлин, лий нэбэ турда. Буттахинг ол. Ити кэмгэ Соловьев...

Ханынган да иһин А. П. Софронова нэвчилэнэ-нээн хааччылар тэрлээ үлэһитигэр мааринаа-баттык сьһыаннаста...

Монголи. Хааны нитни дойдуга арийах ороску-тунай улахан барьгы биэрэр дьохунаах салаан буолар...

УРАТЫ МЕНЮ

Африка дойдугарын үгүс норуоттара крокодил этин аһылк бьһыт-һынан тутталлар. Ону араастаан бэдэмниллэр...

Максим Сибиряков

«ТУСТУГА СҮГҮРҮЙЭБИН» СЭНЭНТЭН

БАСТАКЫ ТРЕНЕРИМ

(Салгыта Икни хаһыат 107 №-гэр көр). 1957 сыл тохсунньуга Чурапчинтан почта таһар...

Николай Николаевич бархасан саха нийэтигэр нуучталым-сахалык тьһынан, көрөн-истэн дьэргэл-дьэтин үтүө да кини этэ...

рип» кэмэ этэ. Көпүл тустууга тоһо бабарар ха-һытаан-һыһытаан, мөк-күһөн «мадьаллар»...

бастакы алта мүнүүтөгө үс очкону сүүһөн, салгыт туран эрэ тустууга үлэ-лиэххэ наада. — диэтэ. Туста тахсарбар наһа долгуйбутум...

тарыгар кыайтартаатым, ол кэмэ 5-6 саха уолат-тарын ыһаан, арыый са-наам көтөдүлүннэ. Тийэх тустуубар Бекенев дьин өрүс училищетын курсан-ны, нуучча уолау кыт-та туста тахсабын...

БИЛЭРИНЛЭР

Мэнэ - Хагдалстаады ГАИ-нан Попов Семен Николитч аатыгар 1988 сыл ахсынньы 16 күнүгэр бэрлэбиит АИВ 733677 №-дээх водительскай дас-табырынна сулутуһун дьингэ суоһунан аарыллар...

Чурапчы хамаандата үнүс миэстэти тигистэ. Уөрүүбүт улахан. Ордуң Дмитрий Петрович уор-дэ-көтөгө. Кырдык дава-ны, кини сыраласпыта...

Иван Васильевич Ада дойдуну көмүсүүр Улуу сарин кыттыһылаага, олох араас оскуолатын аасыт иһин этэ. Мин кинини аһынныга санаалаах, ула-хан бэрээдэктээх кини...

Иван Васильевич Ада дойдуну көмүсүүр Улуу сарин кыттыһылаага, олох араас оскуолатын аасыт иһин этэ. Мин кинини аһынныга санаалаах, ула-хан бэрээдэктээх кини...

Бу сборга В. Рузичев, Н. Волков, Д. Данилов, Н. Гоголев, В. Варламов, К. Марков, Н. Боинов, Д. Коркин ур. д. а. сахага көпүл тус-тууну төрүттэһит, бай-

дэрин кэмнэригэр кини билиит бөкөстөр сьһыдыттара. Ыһага бу түмсүү көпүл тустуу сайдытын историктыгар биэр бэлэ, түгүһүн буолбуту. Улахан гүһүл-гэбэ тахсарга олук буол-бут тустуу албастарыгар үөрөмүһүт.

Оройуоннаады кини бальна административ-цията, партийнай, профсоюзнай тэриэтала-ра, бальна коллектив-на оҕо нуукуулатын урукку сабиэдиссийгэр Андросова Мария Ива-новнада кини көргөнэ...